

«دریا، نعمت خداوندی»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با منابع انرژی و غذایی دریاهای ایران
- ۲ شناخت دریا به عنوان عامل مهم در بازرگانی
- ۳ آشنایی با دریا به عنوان عامل گردشگری
- ۴ آشنایی با راه‌های حفاظت از دریا

بخوان و بیاموز

می‌دانیم که حدود سه چهارم روی زمین را آب‌ها فرا گرفته و اقیانوس‌ها و دریاها همگی به یکدیگر ارتباط دارند و انسان‌ها از دریاها برای حمل و نقل از گذشته تاکنون بیش‌ترین استفاده‌ها را کرده‌اند، به علاوه بخش مهمی از مواد غذایی ما از دریا به دست می‌آید و مواد مختلفی که در صنایع به کار می‌رود و نیز قسمت قابل توجهی از آن، از دریاها است. نقش دریاها در ایجاد ابرها و آبیاری تمام خشکی‌ها بر کسی پوشیده نیست. همان‌گونه که حیوانات و جانوران دریا و تنوع و شگفتی‌های آن بر همه معلوم است. به همین دلیل است که قرآن مجید دریاها و کشتی‌ها را از آیات حق شمرده و انسان را به مطالعه‌ی اسرار آن دعوت نموده است: «او کسی است که دریا را مسخر ساخت تا از آن گوشت تازه بخورید و زیوریه که از آن بر خود پوشانید (مروارید) و کشتی‌ها که نسیم بهار را می‌شکافند (تا شما به تجارت پردازید) و از فضل خدا بهره گیرید، شاید شکر او را به جای آورید...» (سوره نحل)

قسمت‌های مختلف دریاها استفاده‌های زیادی برای ما دارند:

روی آب: کشتیرانی، تفریح‌های روی آب و ...

داخل آب: صید ماهی، غواصی و ...

کف دریا: استخراج نفت، صید صدف و مروارید و ...

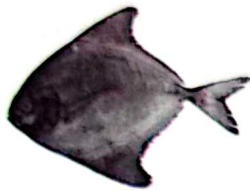
دلایل اهمیت خلیج فارس

- ۱ وجود منابع سرشار نفت و گاز؛ (به همین دلیل به «انبار نفت جهان» معروف است).
- ۲ وجود انواع منابع غذایی از جمله میگو، ماهی و منابع زینتی مانند صدف و مروارید.
- ۳ وجود بنادر.
- ۴ تنوع فعالیت‌ها مانند ماهیگیری، کشتی‌سازی، لنج‌سازی در اطراف بندرعباس، بوشهر و چابهار.
- ۵ گردشگری و تفریح در تمام فصول بخصوص زمستان.

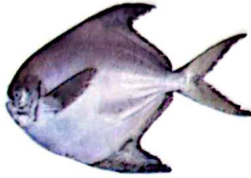
توجه: نفت و گاز در نواحی کم عمق نزدیک به ساحل خلیج فارس استخراج می‌شود.

ایران همه ساله، مقدار زیادی میگو و خاویار به کشورهای دیگر صادر می‌کند و از این راه کسب درآمد می‌کند. ★

حلوای سیاه

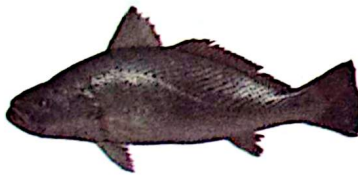
حلوای سفید

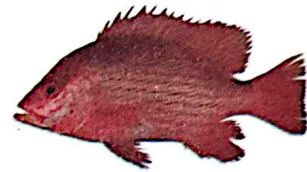
سنگسر

تن

شوریده

سرخو

دلایل اهمیت دریای خزر

- ۱ دارای منابع سرشار نفت و گاز.
- ۲ بزرگ‌ترین منبع ماهیان خاویاری مشهور به «مروارید سیاه».
- ۳ زیستگاه صدها نوع ماهی‌های خوراکی و زینتی و موجودات دریایی.
- ۴ ایجاد شغل‌هایی هم‌چون کشتی‌سازی، لنج‌سازی، ماهیگیری، انبارداری و ...
- ۵ وجود بنادر.
- ۶ گردشگری در فصل تابستان (سفر به سواحل زیبای دریای خزر در اوقات فراغت)

کولی

سفید

سوف

کفال

کیلکا

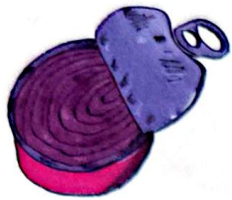
کپور

زمان صید ماهی

صید ماهی قوانینی دارد. در زمان تخم‌ریزی ماهیان یعنی فصول بهار و تابستان، صید ماهی ممنوع است. ماهیگیران برای ماهی‌گیری در اطراف سواحل از لنج‌های کوچک و کشتی استفاده می‌کنند، اما صیادان برای ماهی‌گیری در آب‌های عمیق به کشتی‌های مجهز به سردخانه و یخچال احتیاج دارند تا ماهی، سالم به سواحل برسد.

طرز تهیه کنسرو ماهی

- ۱ صید ماهی و شستن آن‌ها.
- ۲ قطعه‌قطعه کردن.
- ۳ پختن.
- ۴ اضافه کردن نمک و روغن.
- ۵ قرار دادن در قوطی کنسرو.
- ۶ گرفتن هوای قوطی‌ها برای جلوگیری از فاسد شدن.

توجه: موقع مصرف کنسرو ماهی حتماً به تاریخ تولید و تاریخ انقضای آن دقت کنیم و قبل از استفاده باید آن را در آب جوش به مدت ۲۰ دقیقه بجوشانیم.

اهداف و وظایف شیلات ایران

سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت برای بهره‌برداری پایدار از ذخایر و منابع آبی کشور و حفاظت از منابع.

حفاظت از دریا: حال که نعمت‌های دریاها را شناختیم، بهتر می‌توانیم از آن‌ها محافظت کنیم. دریاها، زیستگاه آبزیان متعددی از جمله انواع ماهی‌ها، پرندگان مهاجر، صدف‌ها، مرجان‌ها، کوسه‌ماهی‌ها، دلفین‌ها، لاک‌پشت‌های کمیاب و بسیاری دیگر می‌باشد و کاهش تعداد آبزیان به دلیل آلودگی‌های نفتی، عدم مراقبت و حفاظت درست، نشان از خطر نابودی این موجودات دارد.

بیشتر بدانیم

میگو یکی از آبزیان سخت پوست است که می تواند رو به عقب شنا کند و مقاومت بالایی در مقابل مواد سمی مناطق آلوده دارد. این خوراک دریایی سرشار از کلسیم، ید و پروتئین و کلسترول می باشد. با نزدیک شدن به مهر ماه، صید میگو آغاز می شود.

تمرین

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

- دریای خزر
- خلیج فارس
- معروف به «مروارید سیاه» است.
- ماهی سنگسر در این دریا صید می شود.
- ماهی کیلکا و سفید در این دریا صید می شود.

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.
 الف: میگو از مهم ترین منبع غذایی دریای خزر می باشد.
 ب: دریای خلیج فارس به انبار نفت جهان معروف است.

پ: نفت و گاز از خلیج فارس در نواحی عمیق نزدیک ساحل استخراج می شود.
 ت: پستانداران مانند دلفین ها و نهنگ ها در خلیج فارس و دریای عمان زندگی می کنند.
 ۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: همه روزه نفت کش های عظیمی از خلیج فارس و عبور می کنند.
 ب: ماهیگیری در آب های عمیق نیازمند کشتی های مجهز به و است.
 پ: صید ماهی در دریای خزر در فصل های و ممنوع است.
 ت: بخش عمده ای از صادرات و واردات کشور ایران از طریق صورت می گیرد.

۴ با انتخاب گزینه ی مناسب به پرسش های داده شده پاسخ دهید.

الف: دلیل ممنوعیت صید ماهی در دوره ی زمانی مشخص در دریای خزر چیست؟

- ۱) کنترل صید بیش از حد
 - ۲) تخم ریزی ماهی ها
 - ۳) رفت و آمد کشتی های تجاری
 - ۴) جلوگیری از قاچاق ماهی
- ب: در کدام یک از شهرها، کارخانه های لنج سازی و کشتی سازی جنوب مستقر نیست؟

- ۱) بندرعباس
- ۲) نکا
- ۳) بوشهر
- ۴) چابهار

پ: سواحل شمالی کشور از مهم ترین مراکز است.

۱) استخراج نفت

۲) استخراج گاز

۳) صید میگو

۴) جاذبه ی گردشگری

۵) جدول زیر را کامل کنید.

نام ماهی	کفال	زبیده	فیل ماهی	ماهی شیر
نام دریا			خلیج فارس	

۶) دو سازمانی که به امور دریایی می پردازند را نام ببرید.

.....

۷) دو ویژگی فاسد نبودن کنسرو ماهی را بنویسید.

.....

۸) دو شغلی که با دریا سروکار دارد را بنویسید.

.....

۹) علت اهمیت دریای خزر چیست؟

.....

.....

۱۰) برای حفاظت از دریاها چه اقداماتی باید کرد؟

.....

.....

.....

۱۱) دریاها چه نقشی در توسعه گردشگری در ایران دارند؟

.....

.....

۱۲) با توجه به تنوع فعالیتها در دریا، در کارخانه های کشتی سازی چه کشتی هایی تولید می شود؟

.....

.....

.....

خیلی خوب خوب قابل قبول نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

اهمیت دریاها را می‌شناسم.

منابع غذایی دریاها را می‌شناسم.

ماهی‌های دریای خزر و خلیج فارس و عمان را می‌شناسم.

طرز تهیه کنسرو ماهی و راه تشخیص کنسرو ماهی فاسد شده را می‌دانم.

مشاغل گوناگون مرتبط با بازرگانان در دریاها را می‌شناسم.

اهمیت دریا و گردشگری را می‌دانم.

علت‌های آلودگی دریاها را می‌شناسم.

فعالیت عملکردی

الف: با راهنمایی معلم به طور گروهی پوستری درباره‌ی حفاظت از دریا طراحی کنید و روی آن یک پیام هشدار بنویسید.
 ب: تحقیق کنید که چگونه ماهی‌های قطبی در آب سرد یخ نمی‌زنند و می‌توانند حرکت کنند؟

.....

.....

«همسایگان ما»

آموختنی‌ها

- ۱ درک مفهوم مرز و چگونگی ترسیم آن
- ۲ چگونگی تعیین مرز کشورها
- ۳ آشنایی با روابط ما با همسایگان
- ۴ آشنایی با شباهت‌های ما با همسایگان
- ۵ آشنایی با جشن‌ها و اعیاد مشترک ما با همسایگان

بخوان و بیاموز

مرز

مرز خط مشخصی است که کشوری را از کشور دیگر جدا می‌کند.

چگونگی تعیین مرزها

- ۱ توافق بر سر خطوط مرزی.
- ۲ ترسیم نقشه‌هایی از مرزها توسط نقشه‌کش‌ها.
- ۳ علامت‌گذاری با میله، تیرک یا سیم خاردار.

در بعضی نقاط مرزی پاسگاه ایجاد می‌شود که وظیفه‌ی آن، دیده‌بانی و محافظت از مرزها است تا از ورود و خروج غیرقانونی افراد جلوگیری شود. گاهی یک پدیده‌ی طبیعی مانند رودخانه، کوه، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده‌ها برای تعیین مرز استفاده می‌شود؛ مثلاً کوه‌های آرارات بخشی از مرز ایران و ترکیه می‌باشد.

همسایگان ایران عبارتند از:
 در شرق: افغانستان - پاکستان
 در غرب: عراق - ترکیه
 در شمال شرقی: ترکمنستان
 در شمال غربی: آذربایجان - ارمنستان
 ایران کوتاه‌ترین مرز را با کشور ارمنستان و طولانی‌ترین مرزها را با کشورهای عراق و ترکمنستان دارد.

انواع خط مرزی

مرز زمینی: این نوع مرز خط مشخصی است که کشوری را از کشور دیگر جدا می‌کند. این خط می‌تواند کوه، بیابان و یا دشت باشد.

☆ کوه آرارات بخشی از مرز زمینی ایران و ترکیه است.

مرز هوایی: یک دیوار فرضی در بالای مرزهای زمینی است.

خلبانان هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان هر کشور باید به آن کشور اطلاع بدهند و برای ورود از آن‌ها اجازه بگیرند.

نکته

مرز آبی: می‌تواند یک رود و یا خطی فرضی در دریا باشد.

☆ رود ارس مرز بین ایران با آذربایجان، ارمنستان و ترکیه است.

☆ رود اترک مرز بین ایران با ترکمنستان است.

☆ بخشی از کشور عراق نیز از طریق اروندرود با ایران هم مرز است.

☆ ایران و روسیه از طریق دریای خزر مرز دریایی مشترک دارند.

☆ ایران و قطر از طریق خلیج فارس مرز دریایی مشترک دارند.

آیا می‌دانید که برای خروج هر فردی از کشورش به گذرنامه یا پاسپورت نیاز است؟ گذرنامه، شناسنامه‌ی فرد در کشورهای دیگر است. هم‌چنین برای ورود هر فردی به کشورهای دیگر، ویزا یا روادید لازم است. ویزا اجازه‌ی ورود و پذیرش افراد برای سفر به کشورهاست و نشان می‌دهد که هدف سفر چیست و چه مدت در آن کشور اقامت دارد. ویزا توسط سفارتخانه‌های کشورهای صادر می‌شود.

روابط ایران با همسایگان

کشور ما با همسایگان خود روابط مختلفی در ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

☆ روابط بازرگانی با فروش و صادرات کالاهای داخلی و خرید و واردات کالاهای خارجی.

☆ روابط فرهنگی به صورت سفرهای زیارتی (حرم امامان در عراق) و سفرهای تفریحی جهت بازدید از آثار و بناهای تاریخی و مناطق گردشگری یکدیگر.

شباهت ایران و همسایگان

دین: همه‌ی مردم کشورهای همسایه‌ی ایران مسلمان هستند، به جز ارمنستان که مسیحی هستند.

زبان: در کشورهای افغانستان و پاکستان زبان فارسی رایج است و آن‌ها به ادبیات و زبان فارسی علاقه‌مند هستند.

مراسم و اعیاد مذهبی: مراسم و اعیاد مذهبی مانند عید قربان و عید فطر در همه‌ی کشورهای مسلمان برگزار می‌شود و در این روزها تعطیل هستند.

جشن نوروز: کشورهای افغانستان، پاکستان و آذربایجان نوروز را مانند ایران جشن می گیرند. در پاکستان نوروز را «عالم افروز» می نامند. افغانستان سال رسمی را با نوروز آغاز می کند و در آن جا و برخی از شهرهای پاکستان سفره‌ی «هفت میوه» می چینند. در آذربایجان روی سفره‌های نوروزی آجیل می گذارند و در ترکمنستان اجرای مراسم ورزشی و بازی‌های مختلف و طبیعت گردی هنگام نوروز رایج است. برخی از مردم ترکیه نیز نوروز را جشن می گیرند.

تمرین

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید. (یک مورد اضافی است.)

ارمنستان	مرقد مطهر پیامبر «ص»، در آن جاست.
ترکمنستان	به زبان فارسی علاقه مندند.
مدینه	از همسایگان شمال شرقی ایران است.
پاکستان	بیشترین مرز را با ایران دارد.
عراق	

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: برای این که یک فرد از کشور خارج بشود، به ویزا نیاز است.
- ب: پاکستان و عراق از همسایگان شرقی ایران هستند.
- پ: گاهی یک رود می تواند مرز کشور باشد.
- ت: در ترکمنستان در نوروز اجرای مراسم ورزشی و بازی‌های مختلف رایج است.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- الف: در نوروز، در افغانستان سفره می چینند.
- ب: ایران با کشور کوتاه ترین مرز را دارد.
- پ: رود مرز بین ایران و ترکمنستان است.
- ت: عید فطر و عید در همه ی کشورهای مسلمان برگزار می شود.

۴ با انتخاب گزینه‌ی مناسب به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید.

الف: کشورهایی که از طریق دریا با ایران همسایه هستند، در کدام گزینه آمده است؟

۱) عمان، عربستان، قطر، امارات

۲) ترکمنستان، آذربایجان، عربستان، قطر

۳) پاکستان، بحرین، کویت، عراق

۴) عراق، ترکمنستان، امارت، ارمنستان

ب: رودهای مرزی ایران با کشورهای همسایه کدامند؟

۱) ارس

۲) اترک

۳) اروندرود

۴) هر سه مورد

پ: وجود پاسگاه‌های مرزی برای چیست؟

۱) حفظ استقلال

۲) جلوگیری از عبور غیرقانونی

۳) مبارزه با بیگانگان

۴) حفظ قدرت سیاسی

۵ مردم پاکستان نوروز را چه می‌نامند؟

۶ مرز چیست؟

۷ خط مرزی به چند صورت است؟ نام ببرید.

۸ کوه آرارات مرز بین کدام کشورها است؟

۹ مراحل تعیین مرز کشورها را توضیح دهید.

۱۰ شباهت بین کشور ما و کشورهای همسایه در چه مواردی است؟

۱۱ مردم کشورهای مختلف عموماً به چه منظورهایی به سفر می‌روند؟

۱۲ علت ارتباط با همسایگان را نام ببرید و هر کدام را توضیح دهید.

خودارزیابی

خیلی خوب خوب قابل قبول نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

تعریف مرز و چگونگی انتخاب مرزها را می‌شناسم.

چگونگی روابط ایران با همسایگان را می‌شناسم.

شباهت‌های ایران را با کشورهای همسایه می‌دانم.

مفهوم روادید یا ویزا را می‌دانم.

مفهوم گذرنامه یا پاسپورت را می‌دانم.

انواع خط‌های مرزی را می‌شناسم.

فعالیت عملکردی

به نقشه‌ی مقابل دقت و حدود مکان‌های زیارتی زیر را با علامت (✓) مشخص کنید.

- ۱) حرم حضرت امام رضا (ع)
- ۲) حرم حضرت معصومه (س)
- ۳) حرم امام حسین (ع)
- ۴) حرم امام موسی کاظم (ع) - امام محمد تقی (ع)

درباره‌ی این‌که در چه کشورهایی برای ورود، به ویزا نیاز نیست و دلایل آن، اطلاعات جمع‌آوری کنید و در کادر زیر بنویسید.

نام کشورها:
دلایل:

